

Ćwiczenia laboratoryjne z Logiki Układów Cyfrowych

ćwiczenie 206

Temat: Automat parametryczny

1. Wiadomości podstawowe

Automat parametryczny $\langle A \rangle$ jest automatem skończonym o wielu wariantach działania [2, 3]. Każdy wariant działania automatu odpowiada jednemu z zadań, do wykonywania których automat został zbudowany. W trakcie wykonywania danego zadania K_i automat parametryczny $\langle A \rangle$ dla obserwatora z zewnątrz zachowuje się tak jak pewien automat skończony $\langle A_i \rangle$ typu Moore'a, swoim działaniem odwzorowuje działanie automatu $\langle A_i \rangle$ z pewnego zbioru A^* . Liczba automatów $\langle A_i \rangle \in A^*$ jest jednoznacznie określona przez liczbę zadań $K_i \in K$. Nastrojenie automatu parametrycznego $\langle A \rangle$ na wykonanie określonego zadania K_i odbywa się pod wpływem określonego bodźca zewnętrznego czyli sygnału wzbudzającego $p_i \in P$, podawanego na wejście parametryczne automatu $\langle A \rangle$. Sygnał wzbudzający p_i traktuje się jako wartość p_i parametru p określającego działanie automatu $\langle A \rangle$.

1.1. Charakterystyka formalna automatu parametrycznego

W ujęciu abstrakcyjnym automat parametryczny $\langle A \rangle$ można wyrazić następującą "ósemką":

$$\langle Z, S, B, Y, P, \Phi, \xi, \Psi \rangle \quad (1)$$

gdzie:

Z - zbiór sygnałów wejściowych (zewnętrznych) automatu $\langle A \rangle$

S - zbiór sygnałów wejściowych wewnętrznych

B - zbiór stanów wewnętrznych

Y - zbiór sygnałów wyjściowych automatu $\langle A \rangle$

P - zbiór sygnałów wzbudzających interpretowanych jako wartości p_i parametru p

Φ - funkcja przejść automatu $\langle A^* \rangle$ (wewnętrznej części składowej automatu $\langle A \rangle$)

ξ - funkcja wejść automatu $\langle A^* \rangle$

Ψ - funkcja wejść automatu $\langle A \rangle$

Funkcje Φ, ξ, Ψ mają następującą postać:

$$b(t+1) = \Phi(b(t), s(t)) \quad (2)$$

$$s(t) = \xi(z(t), b(t), P) \quad (3)$$

$$y(t) = \Psi(b(t), P) \quad (4)$$

gdzie:

$$b \in B, s \in S, z \in Z, y \in Y, p \in P$$

Dokładniejsza interpretacja elementów użytych w zapisie wymienionych wyżej wyrażeń podana została w pracach [2] i [3].

Syntezę automatu parametrycznego $\langle A \rangle$ można scharakteryzować następująco. Załóżmy, że mamy zbudować automat parametryczny $\langle A \rangle$, który będzie wykonywał zadania ze zbioru:

$$K = \{ K_1, K_2, \dots, K_m \} \quad (5)$$

Każde zadanie $K_i \in K$ możemy wyrazić za pomocą grafu G_i traktowanego jako graf przejść takiego automatu $\langle A_i \rangle$ typu Moore'a, który byłby zdolny do wykonania zadania K_i [2]. Otrzymamy w ten sposób zbiór grafów oraz odpowiadający mu zbiór automatów skończonych typu Moore'a. Zbiory te wyrazimy następująco:

$$G = \{ G_1, G_2, \dots, G_m \} \quad (6)$$

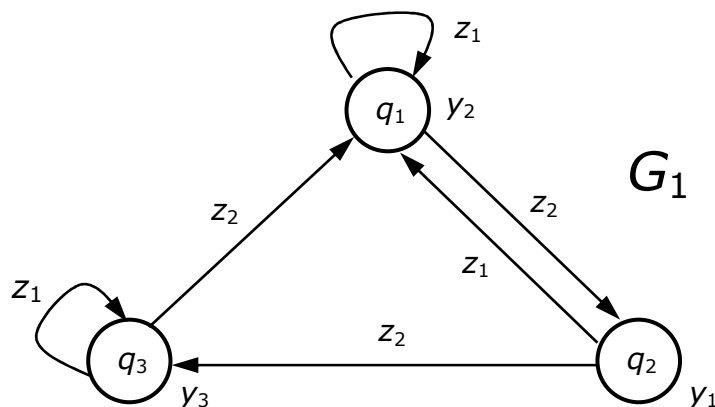
$$A^* = \{ \langle A_1 \rangle, \langle A_2 \rangle, \dots, \langle A_m \rangle \} \quad (7)$$

Aby zdefiniować działanie automatu parametrycznego $\langle A \rangle$, który swoim działaniem odwzorowałby działanie automatów ze zbioru A^* , należy określić graf tego automatu. W tym celu należy nałożyć na siebie wszystkie grafy $G_i \in G$, aby uzyskać pewien graf zbiorczy G' charakteryzujący się tym, że w jego strukturze można wyodrębnić strukturę dowolnego z grafów G_i . Operację nakładania na siebie grafów G_i wykonuje się na wyrażeniach symbolicznych opisujących te grafy.

Struktura grafu G' charakteryzuje się tym, że można w niej wyodrębnić strukturę dowolnego grafu $G_i \in G$, przy czym dowolna krawędź w strukturze grafu G' może być krawędzią wspólną dla kilku, a nawet dla wszystkich grafów $G_i \in G$. Aby zidentyfikować strukturę dowolnego grafu $G_i \in G$ w strukturze grafu G' , każdy graf ma przyporządkowaną sobie wartość $p_i \in P$ parametru p .

1.2. Operacje na grafach automatów

Operację wykonywaną na grafach $G_i \in G$ automatów $\langle A_i \rangle \in A^*$ w celu uzyskania grafu G' automatu parametrycznego $\langle A \rangle$ omówimy na następującym przykładzie. Załóżmy, że automat parametryczny $\langle A \rangle$ przeznaczony jest do wykonywania zadań przynależnych do zbioru $K = \{ K_1, K_2 \}$. Przy wykonywaniu zadania K_1 automat $\langle A \rangle$ spełnia funkcję automatu $\langle A_1 \rangle$ a przy wykonywaniu zadania K_2 funkcję automatu $\langle A_2 \rangle$. Działanie automatu $\langle A_1 \rangle$ zadane jest grafem G_1 (rys. 1), działanie automatu $\langle A_2 \rangle$ grafem G_2 (rys. 2).

Rys. 1. Przykładowy graf automatu Moore'a

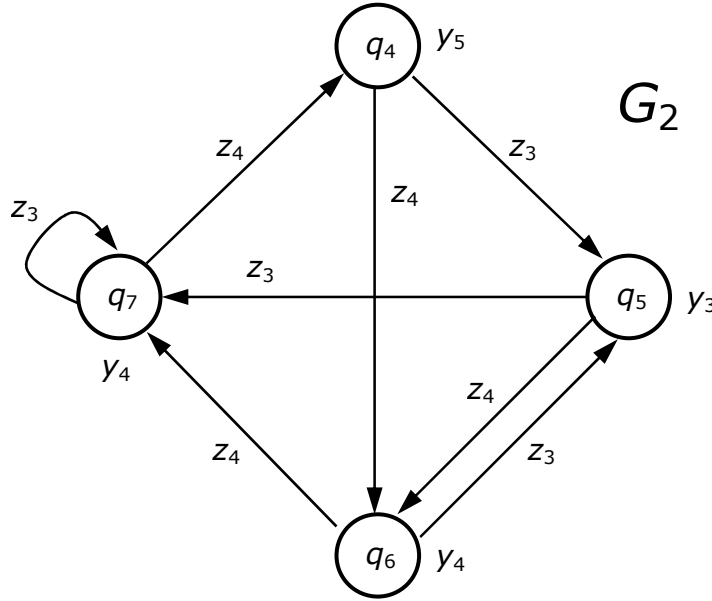
W sformułowanym powyżej przykładzie stawiamy następujące zadanie do rozwiązania. Mając zadane grafy G_1 i G_2 należy określić graf zastępczy G' automatu parametrycznego $\langle A \rangle$.

Operacja nakładania na siebie grafów G_1 i G_2 sprowadza się do operacji na wyrażeniach symbolicznych opisujących te grafy [2, 3]. Wyrażenie symboliczne opisujące graf G_1 ma następującą postać:

$$G_1^+ = {}^0(q_2^1(z_2q_3^2(z_2q_1^3(z_2q_2, z_1q_1)^3, z_1q_3)^2, z_1q_1)^1)^0 \quad (8)$$

Natomiast wyrażenie symboliczne opisujące graf G_2 ma następującą postać:

$$G_2^+ = {}^0(q_4^1(z_3q_5^2(z_4q_6^3(z_3q_5, z_4q_7^4(z_4q_4, z_3q_7)^4)^3, z_3q_7)^2, z_4q_6)^1)^0 \quad (9)$$

Rys. 2. Przykładowy graf automatu Moore'a

Chcąc wykonać operację nałożenia wyrażień G_1^+ i G_2^+ na siebie, musimy je przekształcić tak, aby wyrazy stojące na odpowiadających sobie pozycjach reprezentowane były jednym i tym samym symbolem. W tym celu pomijamy w wyrażeniach G_1^+ i G_2^+ elementy z_j natomiast elementy q_r zastępujemy symbolami należącymi do zbioru $B = \{ b_1, b_2, b_3, b_4 \}$. Zastąpienie danego elementu q_r odpowiednim symbolem $b_i \in B$ zależy od tego, w jakiej kolejności element q_r został wykorzystany w zapisie danego wyrażenia G_i^+ . Na przykład dla wyrażenia G_1^+ otrzymamy:

$$q_2 \leftrightarrow b_1, \quad q_3 \leftrightarrow b_2, \quad q_1 \leftrightarrow b_3$$

$$G_1^* = {}^0(b_1^1(b_2^2(b_3^3(b_1, b_3)^3, b_2)^2, b_3)^1)^0 \quad (10)$$

Postępując podobnie dla wyrażenia G_2^+ otrzymamy:

$$q_4 \leftrightarrow b_1, \quad q_5 \leftrightarrow b_2, \quad q_6 \leftrightarrow b_3, \quad q_7 \leftrightarrow b_4$$

$$G_2^* = {}^0(b_1^1(b_2^2(b_3^3(b_2, b_4^4(b_1, b_4)^4)^3, b_4)^2, b_3)^1)^0 \quad (11)$$

W następnej kolejności ciągi G_1^* i G_2^* nakładamy na siebie, operację tę oznaczymy symbolicznie jako $G_1^* \oplus G_2^*$. Przy wykonywaniu operacji $G_1^* \oplus G_2^*$ postępujemy następująco:

1. Porównujemy człony stojące na odpowiadających sobie pozycjach obydwu ciągów, przy uwzględnieniu nawiasów $^k(\dots)^k$.
2. Jeżeli porównywane elementy opisane są jednym i tym samym symbolem, to w wyrażeniu wynikowym G^* wystąpi tylko jeden symbol. Jeżeli wewnątrz porównywanego członu $^k(\dots)^k$ wyrażenia G_1^* występuje taki element, którego nie ma w wyrażeniu G_2^* , to w członie $^k(\dots)^k$ wyrażenia wynikowego G^* wystąpi porównywany element wyrażenia G_1^* i odpowiadający mu element wyrażenia G_2^* .

Wykonując operację $G_1^* \oplus G_2^*$ otrzymujemy następujące wyrażenie wynikowe:

$$G^* = {}^0(b_1^1(b_2^2(b_3^3(b_1, b_2, b_3, b_4^4(b_1, b_4)^4)^3, b_2, b_4)^2, b_3)^1)^0$$

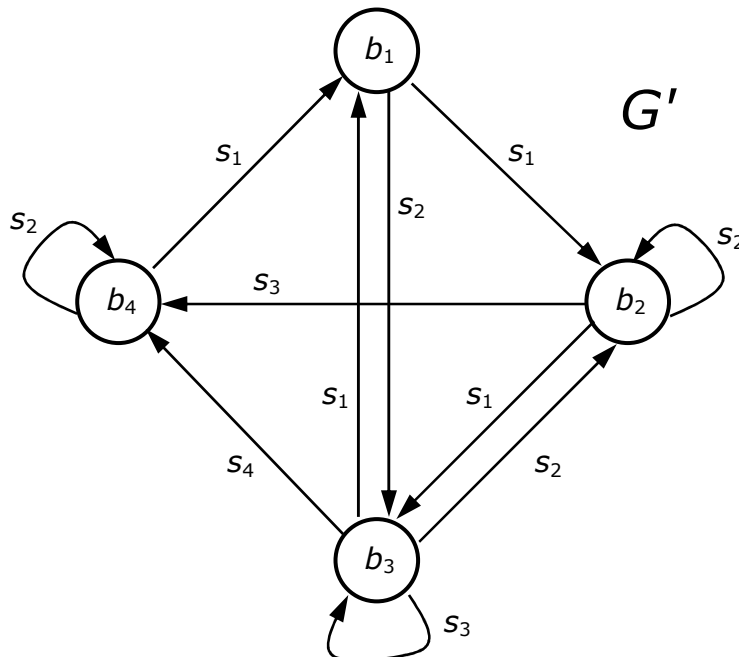
Wyrażenie to reprezentuje strukturę grafu zastępczego G' , który otrzymalibyśmy nakładając wzajemnie na siebie grafy G_1 i G_2 przedstawione na rys. 1 i 2.

Elementy $b_j \in B$ występujące w wyrażeniu G^* odpowiadają wierzchołkom grafu G' . Natomiast krawędzie grafu G' , które nie mają swoich reprezentantów w wyrażeniu G^* , należy opisać elementami $s_j \in S = \{s_1, s_2, \dots, s_w\}$. Kodowanie krawędzi grafu G' przeprowadza się według określonej reguły, którą scharakteryzujemy niżej.

Łatwo zauważyć, że z każdego wierzchołka $b_k \in B$ grafu G' wychodzi pewna liczba krawędzi. Krawędzie wychodzące z danego wierzchołka b_k opisuje się kolejnymi elementami s_j zbioru S , niezależnie od opisu tymi samymi elementami krawędzi wychodzących z innych wierzchołków. Z danego wierzchołka nie mogą wychodzić krawędzie opisane tym samym elementem s_j . Przekształcając w ten sposób wyrażenie G^* otrzymamy wyrażenie G'^+ :

$$G'^+ = {}^0(b_1^1(s_1 b_2^2(s_1 b_3^3(s_1 b_1, s_2 b_2, s_3 b_3, s_4 b_4^4(s_1 b_1, s_2 b_4)^4)^3, s_2 b_2, s_3 b_4)^2, s_2 b_3)^1)^0$$

Narysowany na podstawie wyrażenia G'^+ graf zastępczy G' przedstawiony został na rys. 3.

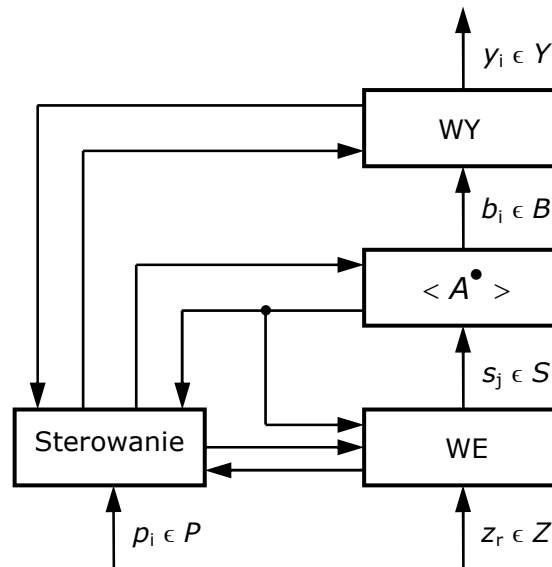
Rys. 3. Graf zastępczy automatu parametrycznego

1.3. Struktura automatu parametrycznego

Zgodnie z punktem 1.1 działanie automatu parametrycznego sprowadza się do realizacji trzech funkcji: funkcji przejść, funkcji wejść i funkcji wyjść.

Każda z tych funkcji wykonywana jest przez inną część składową automatu parametrycznego $\langle A \rangle$. Funkcja $s(t) = \xi(z(t), b(t), P)$ realizowana jest przez blok wejścia automatu parametrycznego, funkcja $b(t+1) = \Phi(b(t), s(t))$ realizowana jest przez automat bez wyjścia $\langle A^* \rangle$, będący częścią składową automatu $\langle A \rangle$, funkcja $y(t) = \Psi(b(t), P)$ realizowana jest przez blok wyjścia automatu parametrycznego.

Na podstawie wymienionych funkcji można określić schemat blokowy automatu parametrycznego $\langle A \rangle$ przedstawiony na rys. 4. Na podstawie tego schematu możemy krótko scharakteryzować działanie automatu parametrycznego $\langle A \rangle$.

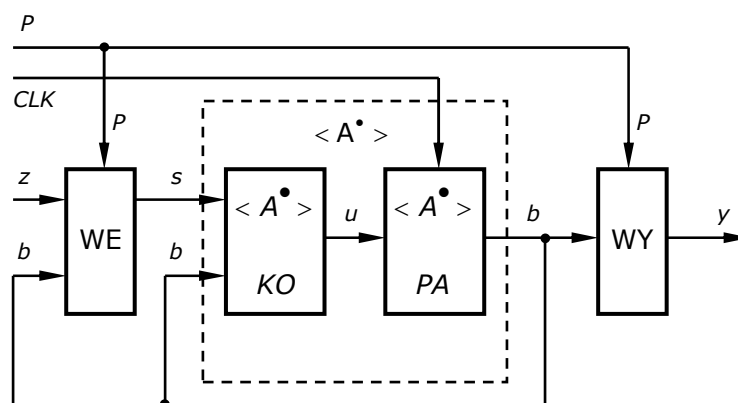
Rys. 4. Schemat blokowy automatu parametrycznego

Automat parametryczny można rozpatrywać jako organ sterujący pewnego systemu $\langle Q \rangle$. W każdej dyskretniej chwili czasu t na wejście automatu przychodzi sygnał $z_j \in Z$ wyrażający sobą informację o stanie systemu $\langle Q \rangle$. Rodzaj zadania wykonywanego przez automat $\langle A \rangle$ w danym okresie czasu T określony jest aktualną wartością $p_j \in P$ parametru p charakteryzującą to zadanie $K_j \in K$. Informacja o aktualnej wartości parametru p podawana jest w postaci odpowiedniego sygnału na blok sterowania automatu $\langle A \rangle$. Informacja o aktualnym $p_j \in P$ jest pamiętana w bloku sterowania dotąd, dopóki nie nastąpi zmiana wartości parametru p . W trakcie swego funkcjonowania automat $\langle A \rangle$ w każdej chwili znajduje się w odpowiednim stanie, stan ten jest określony stanem automatu bez wyjścia $\langle A^* \rangle$.

W celu zapewnienia właściwego działania automatu parametrycznego $\langle A \rangle$ w danej dyskretniej chwili t na blok wejścia podawane są trzy sygnały: sygnał $z_j \in Z$, sygnał $p_j \in P$ oraz sygnał $b_k \in B$. Na podstawie tych trzech wielkości blok wejścia automatu parametrycznego wypracowuje sygnał wejściowy $s_r \in S$ automatu bez wyjścia $\langle A^* \rangle$. Sygnał $s_r \in S$ podany na automat $\langle A^* \rangle$ powoduje przejście tego automatu w nowy stan - w odniesieniu do grafu zastępczego G' przejście to jest równoznaczne z przejściem z jednego wierzchołka tego grafu do innego wierzchołka tego samego grafu. Informacja o nowym stanie wewnętrznym automatu bez wyjścia $\langle A^* \rangle$ podawana jest, w wyniku działania bloku sterowania na blok wyjścia automatu parametrycznego $\langle A \rangle$. Na podstawie informacji o aktualnym stanie

automatu $\langle A^* \rangle$ i na podstawie informacji o aktualnej wartości $p_i \in P$ parametru p blok wyjścia wypracowuje decyzję $y_i \in Y$. Decyzja ta reprezentowana jest odpowiednim sygnałem na wyjściu automatu $\langle A \rangle$.

Syntezę strukturalną automatu parametrycznego $\langle A \rangle$ można przeprowadzić według tych samych reguł, z których korzysta się przy syntezie strukturalnej automatu Moore'a. W tym celu wprowadza się pewne uproszczenie w strukturze blokowej automatu parametrycznego $\langle A \rangle$. Mianowicie pomija się blok sterowania, bloki wejścia i wyjścia rozpatruje się jako zwykłe układy przełączające z dodatkowym wejściem p , natomiast automat bez wyjścia $\langle A^* \rangle$ traktuje się jako taki automat Moore'a, którego każdy stan wewnętrzny ma przyporządkowany inny sygnał wyjściowy. Zgodnie z ostatnią uwagą, w celu uproszczenia symboliki, takim samym symbolem b_r oznacza się zarówno stan wewnętrzny automatu bez wyjścia $\langle A^* \rangle$, jak również odpowiadający mu sygnał wyjściowy. Uwzględniający powyższe uwagi schemat blokowy automatu parametrycznego pokazano na rys. 5.

Rys. 5. Schemat blokowy automatu parametrycznego użytego w ćwiczeniu

Na rysunku tym automat $\langle A^* \rangle$, zgodnie z zasadami syntezy, podzielony został na dwie części: $\langle A^* \rangle PA$ - część sekwencyjną (pamięciową) automatu $\langle A^* \rangle$ oraz $\langle A^* \rangle KO$ - część kombinacyjną (układy przełączające) automatu $\langle A^* \rangle$. Przedstawiony na rys. 5 automat parametryczny jest automatem synchronicznym. Sygnał synchronizujący, ustalający dyskretne chwile t i $t+1$, oznaczony jako CLK steruje pracą części sekwencyjnej.

2. Synteza strukturalna automatu parametrycznego

Poniżej przedstawiona zostanie synteza strukturalna omówionego wcześniej automatu parametrycznego. Jest ona podobna do syntezy zwykłego automatu, zawiera jednak dodatkowy etap syntezy wewnętrznych sygnałów s_i . Ponadto funkcja wyjść uzależniona jest nie tylko od stanów b_i ale również od parametru p_i .

2.1. Kodowanie sygnałów

Kodowanie parametru p_i i zewnętrznych sygnałów wejściowych z_i :

	P
p_1	0
p_2	1

	Z
z_1	0
z_2	1

Kodowanie sygnałów wejściowych s_i automatu zastępczego:

	S_1	S_0
s_1	0	0
s_2	0	1
s_3	1	0
s_4	1	1

Kodowanie stanów wewnętrznych b_i automatu zastępczego:

	Q_1	Q_0
b_1	0	0
b_2	0	1
b_3	1	0
b_4	1	1

Kodowanie sygnałów wyjściowych y_i :

	Y_2	Y_1	Y_0
y_1	0	0	0
y_2	0	0	1
y_3	0	1	0
y_4	0	1	1
y_5	1	0	0

2.2. Synteza funkcji przejść automatu zastępczego

Na podstawie grafu G' z rys. 3 oraz przyjętego kodowania dla stanów b_i i sygnałów wejściowych s_i automatu zastępczego można utworzyć tabelę przejść dla tego automatu:

t		$t+1$		t				$t+1$	
b_i	s_i	b_i		Q_1	Q_0	S_1	S_0	Q_1	Q_0
b_1	s_1	b_2	$\Rightarrow$	0	0	0	0	0	1
b_1	s_2	b_3	$\Rightarrow$	0	0	0	1	1	0
b_1	s_3	-	$\Rightarrow$	0	0	1	0	-	-
b_1	s_4	-	$\Rightarrow$	0	0	1	1	-	-
b_2	s_1	b_3	$\Rightarrow$	0	1	0	0	1	0
b_2	s_2	b_2	$\Rightarrow$	0	1	0	1	0	1
b_2	s_3	b_4	$\Rightarrow$	0	1	1	0	1	1
b_2	s_4	-	$\Rightarrow$	0	1	1	1	-	-
b_3	s_1	b_1	$\Rightarrow$	1	0	0	0	0	0
b_3	s_2	b_2	$\Rightarrow$	1	0	0	1	0	1
b_3	s_3	b_3	$\Rightarrow$	1	0	1	0	1	0
b_3	s_4	b_4	$\Rightarrow$	1	0	1	1	1	1

b_4	s_1	b_1	$\Rightarrow$	1	1	0	0	0	0
b_4	s_2	b_4	$\Rightarrow$	1	1	0	1	1	1
b_4	s_3	-	$\Rightarrow$	1	1	1	0	-	-
b_4	s_4	-	$\Rightarrow$	1	1	1	1	-	-

Po uwzględnieniu tabeli wzbudzeń przerzutników JK:

$Q(t)$	$Q(t+1)$	$J(t)$	$K(t)$
0	0	0	$\emptyset$
0	1	1	$\emptyset$
1	0	$\emptyset$	1
1	1	$\emptyset$	0

otrzymujemy tabelę prawdy dla wejść przerzutników JK:

t				$t+1$					
Q_1	Q_0	S_1	S_0	Q_1	Q_0	J_1	K_1	J_0	K_0
0	0	0	0	0	1	0	$\emptyset$	1	$\emptyset$
0	0	0	1	1	0	1	$\emptyset$	0	$\emptyset$
0	0	1	0	-	-	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$
0	0	1	1	-	-	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$
0	1	0	0	1	0	1	$\emptyset$	$\emptyset$	1
0	1	0	1	0	1	0	$\emptyset$	$\emptyset$	0
0	1	1	0	1	1	1	$\emptyset$	$\emptyset$	0
0	1	1	1	-	-	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$
1	0	0	0	0	0	$\emptyset$	1	0	$\emptyset$
1	0	0	1	0	1	$\emptyset$	1	1	$\emptyset$
1	0	1	0	1	0	$\emptyset$	0	0	$\emptyset$
1	0	1	1	1	1	$\emptyset$	0	1	$\emptyset$
1	1	0	0	0	0	$\emptyset$	1	$\emptyset$	1
1	1	0	1	1	1	$\emptyset$	0	$\emptyset$	0
1	1	1	0	-	-	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$
1	1	1	1	-	-	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$

Minimalizacja funkcji dla wejść przerzutników JK za pomocą siatek Karnauga (dla przejrzystości puste komórki oznaczają wartość 0):

J_1

$S_1 S_0$	00	01	11	10
00		1	$\emptyset$	$\emptyset$
01	1		$\emptyset$	1
11	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$
10	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$

$$J_1 = \overline{Q_0} S_0 + Q_0 \overline{S_0}$$

K_1

$S_1 S_0$	00	01	11	10
00	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$
01	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$
11	1		$\emptyset$	$\emptyset$
10	1	1		

$$K_1 = \overline{Q_0} \overline{S_1} + \overline{S_1} \overline{S_0}$$

		J_0				
		S_1S_0	00	01	11	10
Q_1Q_0		00	1		$\emptyset$	$\emptyset$
	01	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$
	11	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$
	10		1	1		

$$J_0 = Q_1 S_0 + \overline{Q_1} \overline{S_0}$$

		K_0				
		S_1S_0	00	01	11	10
Q_1Q_0		00	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$
	01	$\emptyset$	1	$\emptyset$		
	11	$\emptyset$	1	$\emptyset$	$\emptyset$	
	10	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$

$$K_0 = \overline{S_1} \overline{S_0}$$

Przekształcenia funkcji do postaci z dostępnymi bramkami:

$$J_1 = \overline{Q_0} S_0 + Q_0 \overline{S_0} = Q_0 \oplus S_0$$

$$K_1 = \overline{Q_0} \overline{S_1} + \overline{S_1} \overline{S_0} = \overline{S_1} (\overline{Q_0} + \overline{S_0}) = \overline{\overline{\overline{\overline{S_1} (\overline{Q_0} + \overline{S_0})}}} = \overline{\overline{\overline{S_1} + \overline{Q_0 + S_0}}} = S_1 + \overline{Q_0 + S_0}$$

$$J_0 = Q_1 S_0 + \overline{Q_1} \overline{S_0} = \overline{Q_1} \oplus S_0$$

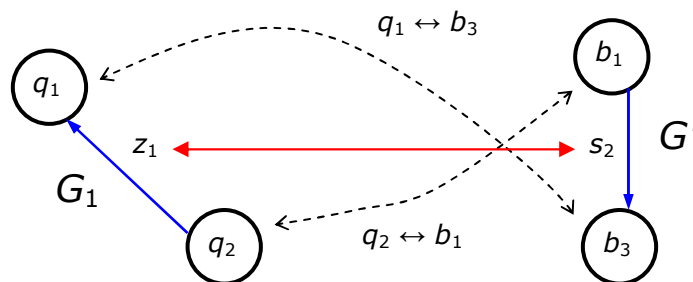
$$K_0 = \overline{S_1} \overline{S_0} = \overline{\overline{\overline{S_1} \overline{S_0}}} = \overline{S_1 + S_0}$$

2.3. Synteza sygnałów wejściowych automatu zastępczego

Zadaniem tego etapu syntezy jest określenie zależności sygnałów s_i od sygnałów wejściowych z_i , stanów b_i oraz parametru p_i . Potrzebna będzie do tego tabela określająca, jaki stan zastępczy b_i odpowiada stanowi q_i dla danego automatu A_i (czyli przy określonej wartości parametru p_i). Tabele tę można otrzymać na podstawie powiązania stanów uzyskanego podczas nakładania grafów automatów A_1 i A_2 .

	p_1	p_2
b_1	q_2	q_4
b_2	q_3	q_5
b_3	q_1	q_6
b_4	-	q_7

Tabele powiązań sygnałów s_i z zewnętrznymi sygnałami wejściowymi z_i można utworzyć na podstawie grafów automatów A_1 i A_2 (rys. 1 i 2) oraz grafu automatu zastępczego (rys. 3). Na przykład dla grafu G_1 automatu A_1 (rys. 1) przejściu ze stanu q_2 do q_1 pod wpływem sygnału z_1 odpowiada przejście ze stanu b_1 do b_3 . Z grafu zastępczego na rys. 3 wynika, że jest ono reprezentowane przez sygnał s_2 (będzie on wpisany w pierwszym wierszu tabeli).

p	z	stan początkowy	stan końcowy	s
p_1	z_1	$b_1(q_2)$	$b_3(q_1)$	s_2
		$b_2(q_3)$	$b_2(q_3)$	s_2
		$b_3(q_1)$	$b_3(q_1)$	s_3
		-	-	-
	z_2	$b_1(q_2)$	$b_2(q_3)$	s_1
		$b_2(q_3)$	$b_2(q_3)$	s_1
		$b_2(q_3)$	$b_1(q_2)$	s_1
		-	-	-
p_2	z_3	$b_1(q_4)$	$b_2(q_5)$	s_1
		$b_2(q_5)$	$b_4(q_7)$	s_3
		$b_3(q_6)$	$b_2(q_5)$	s_2
		$b_4(q_7)$	$b_4(q_7)$	s_2
	z_4	$b_1(q_4)$	$b_3(q_6)$	s_2
		$b_2(q_5)$	$b_3(q_6)$	s_1
		$b_3(q_6)$	$b_4(q_7)$	s_4
		$b_4(q_7)$	$b_1(q_4)$	s_1

Ponieważ automaty A_1 i A_2 nigdy nie będą pracowały jednocześnie, sygnały z_3 i z_4 można zastąpić sygnałami z_1 i z_2 (dla $p = p_2$ przyjmujemy, że $z_3 = z_1$ i $z_4 = z_2$). Po uwzględnieniu kodowania sygnałów można utworzyć poniższą tabelę prawdy dla sygnałów S_1 i S_0 przedstawioną poniżej:

P	Z	Q_1	Q_0	S_1	S_0
0	0	0	0	0	1
0	0	0	1	0	1
0	0	1	0	1	0
0	0	1	1	$\emptyset$	$\emptyset$
0	1	0	0	0	0
0	1	0	1	0	0
0	1	1	0	0	0
0	1	1	1	$\emptyset$	$\emptyset$
1	0	0	0	0	0
1	0	0	1	1	0
1	0	1	0	0	1
1	0	1	1	0	1
1	1	0	0	0	1
1	1	0	1	0	0
1	1	1	0	1	1
1	1	1	1	0	0

Minimalizacja funkcji S_1 i S_0 za pomocą siatek Karnaugh:

		S_1			
		Q_1Q_0			
PZ		00	01	11	10
00				0	1
01				0	
11					1
10			1		

$$S_1 = \bar{P} \bar{Z} Q_1 + P Z Q_1 \bar{Q}_0 + P \bar{Z} \bar{Q}_1 Q_0$$

		S_0			
		Q_1Q_0			
PZ		00	01	11	10
00		1	1	0	
01				0	
11		1			1
10				1	1

$$S_0 = \bar{P} \bar{Z} \bar{Q}_1 + P Z \bar{Q}_0 + P \bar{Z} Q_1$$

Dalsze przekształcenia funkcji do postaci z dostępnymi bramkami:

$$S_1 = \bar{P} \bar{Z} Q_1 + P (Z Q_1 \bar{Q}_0 + \bar{Z} \bar{Q}_1 Q_0) = \bar{P} \bar{Z} Q_1 + P (Z Q_1 \bar{Q}_0 + \bar{Z} \bar{Q}_1 Q_0) =$$

$$\bar{P} \bar{Z} Q_1 + P Z Q_1 \bar{Q}_0 + \bar{P} \bar{Z} \bar{Q}_1 P Z Q_1 \bar{Q}_0 + \bar{Z} \bar{Q}_1 Q_0$$

$$S_0 = \bar{P} \bar{Z} \bar{Q}_1 + P Z \bar{Q}_0 + P \bar{Z} Q_1 = \bar{P} \bar{Z} \bar{Q}_1 + P (Z \bar{Q}_0 + \bar{Z} Q_1) =$$

$$\bar{P} \bar{Z} \bar{Q}_1 + P (Z \bar{Q}_0 + \bar{Z} Q_1) = \bar{P} \bar{Z} \bar{Q}_1 + P Z \bar{Q}_0 + \bar{P} \bar{Z} \bar{Q}_1 + P \bar{Z} Q_1$$

2.4. Synteza funkcji wyjść

Końcowym etapem jest synteza funkcji wyjść. Na podstawie grafów automatów A_1 i A_2 oraz powiązania stanów b_i i q_i można uzyskać następującą tabelę:

	p_1	p_2
b_1	$y_1(q_2)$	$y_5(q_4)$
b_2	$y_3(q_3)$	$y_3(q_5)$
b_3	$y_2(q_1)$	$y_4(q_6)$
b_4	-	$y_4(q_7)$

Po uwzględnieniu kodowania dla sygnałów p_i , b_i oraz y_i uzyskujemy poniższą tabelę prawdy dla sygnałów wyjściowych:

P	Q_1	Q_0	Y_2	Y_1	Y_0
0	0	0	0	0	0
0	0	1	0	1	0
0	1	0	0	0	1
0	1	1	0	0	0
1	0	0	1	0	0
1	0	1	0	1	0
1	1	0	0	1	1
1	1	1	0	1	1

Minimalizacja funkcji wyjść za pomocą siatek Karnaugh:

		Y_2			
		Q_1Q_0	00	01	11
P	0			$\emptyset$	
	1	1			

$$Y_2 = p \bar{Q}_1 \bar{Q}_0$$

		Y_1			
		Q_1Q_0	00	01	11
P	0		1	$\emptyset$	
	1		1	1	1

$$Y_1 = Q_0 + p Q_1$$

		Y_0			
		Q_1Q_0	00	01	11
P	0			$\emptyset$	1
	1			1	1

$$Y_0 = Q_1$$

Przekształcenia funkcji do postaci z dostępnymi bramkami:

$$Y_2 = p \bar{Q}_1 \bar{Q}_0 = \overline{\overline{p \bar{Q}_1 \bar{Q}_0}}$$

$$Y_1 = Q_0 + p Q_1 = \overline{\overline{Q_0 + p Q_1}} = \overline{\overline{Q_0} p Q_1}$$

$$Y_0 = Q_1$$

Poniżej przedstawiony jest pełny zestaw końcowych postaci wszystkich funkcji. Mogą być one zrealizowane przy użyciu 2 i 3 wejściowych bramek NAND, dwuwejściowych bramek NOR, dwuwejściowych bramek XOR oraz bramek NOT:

$$J_1 = Q_0 \oplus S_0 \quad K_1 = \overline{\overline{S_1 + (Q_0 + S_0)}}$$

$$J_0 = \overline{Q_1 \oplus S_0} \quad K_0 = \overline{S_1 + S_0}$$

$$S_1 = \overline{\overline{\overline{P Z Q_1} P Z Q_1 Q_0} Z Q_1 Q_0} \quad S_0 = \overline{\overline{\overline{P Z Q_1} P Z Q_0} Z Q_1}$$

$$Y_2 = \overline{\overline{p \bar{Q}_1 \bar{Q}_0}} \quad Y_1 = \overline{\overline{Q_0 p Q_1}} \quad Y_0 = Q_1$$

3. Przebieg ćwiczenia

Ćwiczenie może być wykonane w dwóch wariantach, zależnie od wskazówek prowadzącego. Mogą być podane dwa automaty Moore'a A_1 i A_2 , należy wówczas zaprojektować własny automat parametryczny. Synteza przedstawiona w instrukcji powinna być wtedy przykładem, na którym należy wzorować się wykonując własny projekt. W przeciwnym razie należy uruchomić i przetestować automat parametryczny przedstawiony w instrukcji.

Ze względu na stosunkowo złożoną strukturę układu, aby uniknąć problemów przy uruchamianiu, zalecany jest stopniowy montaż i niezależne uruchamianie poszczególnych bloków funkcjonalnych:

- automat zastępczy $\langle A^* \rangle$ można przetestować symulując jego sygnały wejściowe S_i (zadając je z przełączników) i obserwując zmiany stanów,

- blok generujący sygnały wejściowe automatu zastępczego S_i można uruchomić niezależnie od automatu zastępczego, symulowane będą wtedy stany automatu Q_i ,
- blok funkcji wyjść najlepiej połączyć i sprawdzić dopiero po sprawdzeniu obu wcześniejszych bloków. Blok ten można również przetestować niezależnie, symulując stany automatu Q_i .

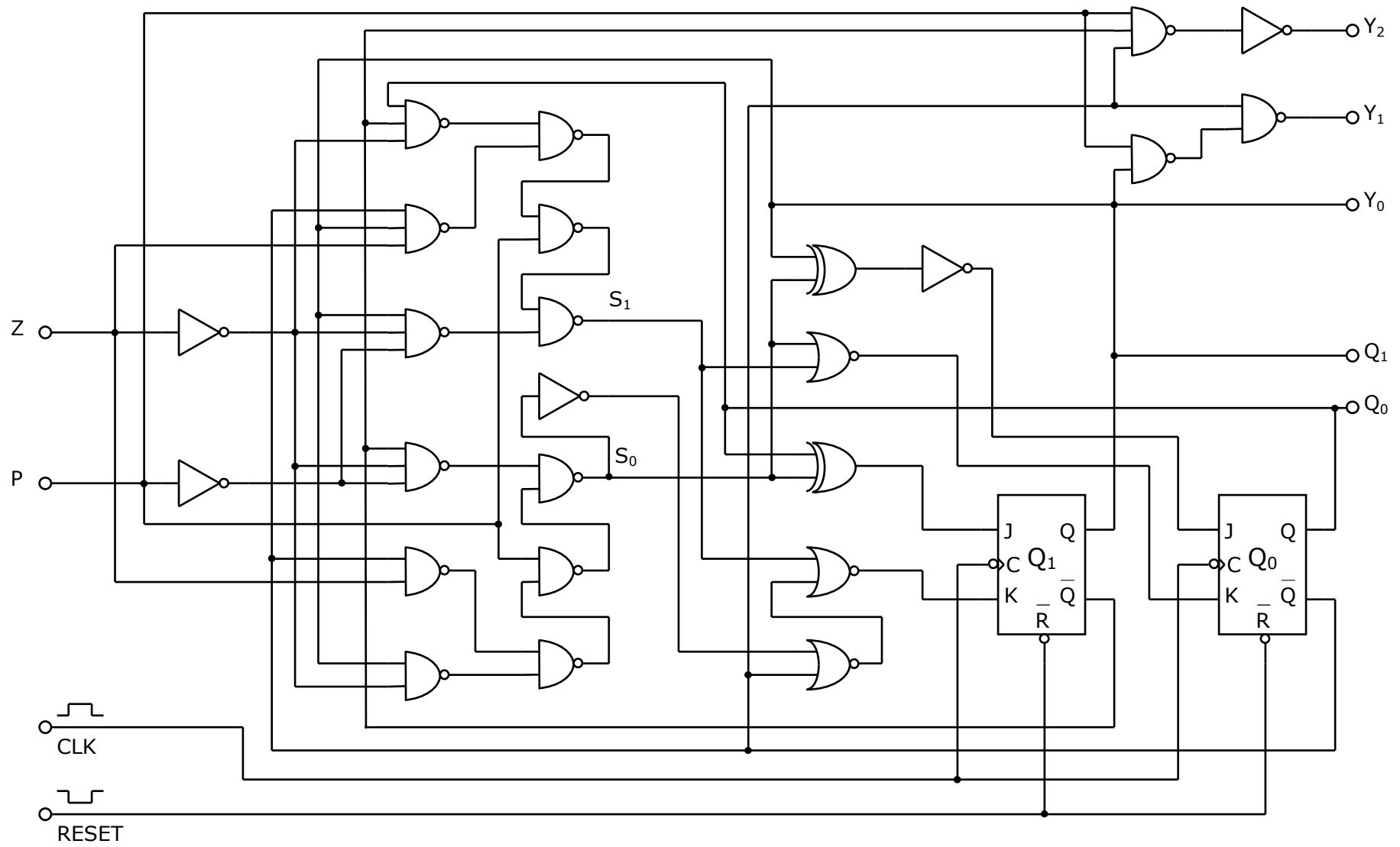
Testując funkcje przejść automatów A_1 i A_2 (według grafów G_1 i G_2 z rys. 1 i 2) należy pamiętać, że obserwowane są stany b_i automatu zastępczego i uwzględnić ich powiązanie ze stanami q_i .

Metoda ustalania przyczyn błędnego zachowania automatu jest podobna jak w przypadku zwykłego automatu Moore'a. Specyficzne dla automatu parametrycznego jest to, że funkcja przejść automatu zastępczego zależy sygnałów S_i a nie bezpośrednio od sygnałów wejściowych zewnętrznych. W przypadku problemów należy więc w pierwszej kolejności sprawdzić, czy w stanie bezpośrednio poprzedzającym błędne przejście stan sygnałów S_i jest poprawny.

4. Literatura

- [1]. Bromirski J.: Teoria automatów, WNT, Warszawa 1971
- [2]. Kazimierzczak J.: System Cybernetyczny, Wyd. Wiedza Powszechna (seria Omega), Warszawa 1978
- [3]. Kazimierzczak J.: Elementy syntezy formalnej systemów operacyjnych, Bibl. WASC, Wyd. Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 1979
- [4]. Kazimierzczak J.: Automaty rozgrywające parametryczne, Prace Naukowe Instytutu Cybernetyki Technicznej PWr, Monografie 1, Wyd. PWr, Wrocław 1974
- [5]. Kazimierzczak J., Kluska J., Kaczmarek A.: Podstawy teorii automatów - Laboratorium, Wyd. Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 1984

Rys. 6. Schemat montażowy automatu parametrycznego